

II

(Nezakonodavni akti)

UREDBE

DELEGIRANA UREDBA KOMISIJE (EU) 2020/550

od 12. veljače 2020.

o izmjeni priloga II. i IV. Uredbi (EU) br. 978/2012 Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu privremenog opoziva dogovorâ iz članka 1. stavka 2. Uredbe (EU) br. 978/2012 u odnosu na određene proizvode podrijetlom iz Kraljevine Kambodže

EUROPSKA KOMISIJA,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije,

uzimajući u obzir Uredbu (EU) br. 978/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o primjeni sustava općih carinskih povlastica i stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 732/2008 ⁽¹⁾, a posebno njezin članak 19. stavak 10.,

budući da:

1. POSTUPAK

- (1) Kraljevina Kambodža („Kambodža“) koristi carinske povlastice dodijeljene na temelju posebnog dogovora za najnerazvijenije zemlje (*Everything But Arms* – „EBA“) u skladu s člankom 1. stavkom 2. točkom (c) Uredbe (EU) br. 978/2012 („Uredba o OSP-u“). K tome, navedena je na popisu zemalja korisnica općeg dogovora na temelju članka 1. stavka 2. točke (a) Uredbe o OSP-u. U skladu s člankom 18. stavkom 1. Uredbe o OSP-u posebni dogovor za najnerazvijenije zemlje sastoji se od suspenzije carina iz Zajedničke carinske tarife na sve proizvode koji su navedeni u poglavljima od 1. do 97. Kombinirane nomenklature podrijetlom iz Kambodže, osim onih iz poglavlja 93., odnosno oružja i streljiva.
- (2) Na temelju članka 19. stavka 1. točke (a) Uredbe o OSP-u povlašteni dogovori iz članka 1. stavka 2. Uredbe o OSP-u mogu biti privremeno opozvani u odnosu na sve ili određene proizvode s podrijetlom u zemlji korisnici zbog ozbiljnog i sustavnog kršenja načela utvrđenih u konvencijama iz dijela A Priloga VIII. Uredbi o OSP-u („konvencije UN-a/ILO-a o temeljnim ljudskim i radnim pravima“).
- (3) Komisija je 11. veljače 2019. donijela Provedbenu odluku s prilogom („Obavijest o pokretanju postupka“) ⁽²⁾ kojim se u skladu s člankom 19. stavkom 3. Uredbe o OSP-u pokreće postupak za privremeni opoziv carinskih povlastica dodijeljenih Kambodži („postupak privremenog opoziva“). Komisija je istog dana obavijestila Europski parlament i Vijeće o toj provedbenoj odluci.
- (4) Elementi koji su tada bili dostupni Komisiji upućivali su na postojanje dostatne osnove za pokretanje postupka privremenog opoziva. Konkretno, u uvodnoj izjavi 3. te provedbene odluke i točki 5. Obavijesti o pokretanju postupka navode se elementi koji upućuju na to da je Kambodža ozbiljno i sustavno kršila načela utvrđena u sljedećim četirima konvencijama UN-a/ILO-a o temeljnim ljudskim i radnim pravima:

⁽¹⁾ SL L 303, 31.10.2012., str. 1.

⁽²⁾ SL C 55, 12.2.2019., str. 11.

- Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima (1966.) („ICCPR“),
  - Konvencija o slobodi udruživanja i zaštiti prava na organiziranje, br. 87 (1948.) („Konvencija ILO-a br. 87“),
  - Konvencija o pravu na sindikalno organiziranje i kolektivno pregovaranje, br. 98 (1949.) („Konvencija ILO-a br. 98“), i
  - Međunarodni pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima (1966.) („ICESCR“).
- (5) U Obavijesti o pokretanju postupka Komisija je pozvala Kambodžu i treće strane da Komisiji iznesu stajališta. Trinaest trećih strana prijavilo se u roku utvrđenom u Obavijesti o pokretanju postupka i Komisiji podnijelo pisana očitovanja.
- (6) Nakon pokretanja postupka privremenog opoziva Komisija je provela nadzor i procjenu provedbe četiriju konvencija navedenih u Obavijesti o pokretanju postupka u Kambodži. U skladu s člankom 19. stavkom 4. točkom (b) Uredbe o OSP-u razdoblje nadzora i procjene završilo je 12. kolovoza 2019.
- (7) Komisija je zatražila sve potrebne informacije u skladu s člankom 19. stavkom 6. Uredbe o OSP-u, uključujući raspoložive procjene nadležnih nadzornih tijela i stajališta Kambodže. Komisija je u lipnju 2019. provela promatračku misiju u Kambodži.
- (8) Tijekom razdoblja nadzora i procjene Komisija je Kambodži omogućila da surađuje, dostavi mišljenja i primjedbe i bude saslušana. Na primjer, Komisija je 24. srpnja 2019. pozvala Kambodžu da u pisanom obliku dostavi svoje stajalište o nalazima koji su doveli do pokretanja postupka privremenog opoziva. Kambodža je 12. kolovoza 2019. Komisiji dostavila odgovor, u kojem osporava razloge Komisijine odluke o pokretanju postupka privremenog opoziva. Kambodža je u odgovoru istaknula i niz korektivnih mjera koje su planirane ili već provedene, uglavnom prije pokretanja postupka privremenog opoziva.
- (9) Komisija je Kambodži u skladu s člankom 19. stavkom 7. Uredbe o OSP-u 12. studenoga 2019. dostavila izvješće o svojim nalazima i zaključcima („izvješće“). Izvješće se temeljilo na dokazima o poštovanju načela utvrđenih u četirima konvencijama UN-a/ILO-a o temeljnim ljudskim i radnim pravima koje je Komisija prikupila do 31. listopada 2019., uključujući dokaze i informacije koje su dostavili Kambodža i treće strane u postupku.
- (10) Kambodža se 12. prosinca 2019. očitovala na to izvješće.
- (11) Ova Delegirana uredba temelji se na nalazima iz izvješća i dokazima iz kojih su izvedeni, naknadnim ocjenama i procjenama s obzirom na odgovor Kambodže te činjenicama i događajima do kojih je došlo nakon 12. prosinca 2019.

2. OZBILJNO I SUSTAVNO KRŠENJE NAČELA UTVRĐENIH U ICCPR-U

2.1. Pravo na političko sudjelovanje (članak 25. ICCPR-a)

- (12) Člankom 25. ICCPR-a utvrđeno je da svaki građanin ima pravo i mogućnost da bez ikakvih razlika navedenih u članku 2. ICCPR-a i bez neopravdanih ograničenja:
- (a) sudjeluje u vođenju javnih poslova, izravno ili preko slobodno izabраниh predstavnika;
  - (b) bira i bude biran na poštenim povremenim izborima s općim i jednakim pravom glasa koji se moraju provoditi tajnim glasovanjem, na način kojim se jamči slobodno izražavanje volje birača;
  - (c) ima pristup javnim službama u svojoj zemlji u skladu s načelom opće jednakosti.

2.1.1. Nalazi

- (13) Kambodža je poduzela niz represivnih mjera protiv glavne oporbene stranke, Kambodžanske stranke nacionalnog spasa („CNRP“), kojima se u toj zemlji ograničavaju političko sudjelovanje i biračka prava. Među tim mjerama bile su izmjene Zakona o političkim strankama, uhićenje predsjednika CNRP-a Kema Sokhe i raspuštanje CNRP-a temeljem sudske odluke.

- (14) U ožujku i srpnju 2017. Narodna skupština Kambodže donijela je nekoliko izmjena Zakona o političkim strankama, kojima se kazneno osuđivanim osobama zabranjuje vođenje političkih stranaka. Izmjenama je ustoj Ministarstvu unutarnjih poslova dodijeljeno široko diskrecijsko pravo zabrane djelovanja političkih stranaka i podnošenja prijedloga za raspuštanje stranke, o kojima odlučuje Vrhovni sud. U listopadu 2017. Narodna skupština donijela je dodatne izmjene niza izbornih zakona kojima je utvrđen postupak preraspodjele zastupničkih mjesta koje je osvojila raspuštena stranka.
- (15) Vođa CNRP-a Kem Sokha uhićen je 3. rujna 2017. zbog optužbi za izdaju i urotu u cilju rušenja kambodžanske vlade uz pomoć strane sile ⁽³⁾.
- (16) Nakon više od godinu dana u istražnom zatvoru Kem Sokha je 10. rujna 2018. pušten na slobodu uz jamčevinu i pod strogim uvjetima te je stavljen pod sudski nadzor, koji je ukinut 10. studenoga 2019. Međutim, političko djelovanje zabranjeno mu je do završetka sudskog postupka. ⁽⁴⁾
- (17) Vrhovni sud Kambodže naložio je 16. studenoga 2017. raspuštanje ICCPR-a, a 118 viših dužnosnika te stranke dobilo je petogodišnju zabranu političkog rada. Presuda Vrhovnog suda temeljila se ponajprije na izmijenjenim odredbama članka 44. Zakona o političkim strankama, kojima je Vrhovnom sudu omogućeno da političkoj stranci zabrani djelovanje na pet godina ili je raspusti ako ona prekrši članak 6. stavak 2. i članak 7. Zakona o političkim strankama. Vrhovni sud raspustio je CNRP djelomično na temelju istih optužbi koje je formulirao istražni sudac u predmetu koji je u tijeku protiv Kema Sokhe ⁽⁵⁾.
- (18) Raspuštanje CNRP-a dovelo je i do smjene 5007 općinskih i lokalnih vijećnika izabranih u lipnju 2017., pri čemu su članove CNRP-a zamijenili neizabrani pojedinci. Na naknadnim neizravnim izborima Senata koji su se održali 25. veljače 2018. vladajuća stranka, Kambodžanska narodna stranka („CPP”), osvojila je sva mjesta ⁽⁶⁾. Raspuštanjem CNRP-a zemlja je ostala bez vjerodostojne oporbe uoči nacionalnih izbora održanih 29. srpnja 2018., na kojima je CPP osvojio svih 125 mjesta u Nacionalnoj skupštini, čime je *de facto* stvorena jednostranačka država bez parlamentarne oporbe.

2.1.2. **Stajalište Kambodže**

- (19) Kambodža tvrdi da se izmijenjeni Zakon o političkim strankama primjenjuje na sve političke stranke, da on obuhvaća sve osnovne zahtjeve kojih bi se svaka demokratska zemlja trebala pridržavati i da je namijenjen sprečavanju zlouporaba koje nisu u skladu s temeljnim demokratskim načelima.
- (20) Kambodža opravdava uhićenje Kema Sokhe člankom 443. kaznenog zakona, kojim se osuđuje kazneno djelo urote sa stranom silom, i oslanja se na navodni dokaz o uroti Kema Sokhe u cilju rušenja vlade ⁽⁷⁾. Tvrdi da je on kao predsjednik CNRP-a u djelo izdaje umiješao svoju stranku, što je dovelo do njezinog prisilnog raspuštanja.
- (21) Nadalje, Kambodža tvrdi da je presuda Vrhovnog suda od 16. studenoga 2017., kojom se nalaže raspuštanje CNRP-a, bila odluka suverene države te da je izvršenje nacionalnih sudskih presuda unutarnje pitanje suverene države koja poštuje vladavinu prava.

⁽³⁾ Te su se optužbe temeljile na videozapisu iz 2013., u kojem je Kem Sokha sa stranim stručnjacima razgovarao o strategiji osvajanja glasova. Vidjeti UA KHM 5/2017, 8. rujna 2017. Vidjeti i A/HRC/39/73/Add.1, 7. rujna 2018.

⁽⁴⁾ Kambodžanski sud najavio je 9. prosinca 2019. da će suđenje Kemu Sokhi početi 15. siječnja 2020.

⁽⁵⁾ A/HRC/39/73/Add.1, točka 20.

⁽⁶⁾ Od 62 mjesta u Senatu 58 mjesta neizravno biraju članovi općinskih vijeća. Preostala četiri mjesta u Senatu dodjeljuje kralj i Nacionalna skupština.

⁽⁷⁾ Kambodža tvrdi da su djela Kema Sokhe dokazana u videozapisu u kojem je navodno priznao da je djelovao po nalogu strane sile i da mu je krajnji cilj bila smjena čelnika vlade.

- (22) U pogledu izbora održanih 29. srpnja 2018., Kambodža naglašava da je registracija 20 političkih stranaka i sudjelovanje 6 956 900 glasača „jasan dokaz da se izmjenama Zakona o političkim strankama i posljedičnom preraspodjelom zastupničkih mjesta Kambodžanima ne oduzima pravo na sudjelovanje u vođenju političkih poslova. Stoga smatra da tvrdnja o kršenju članka 25. ICCPR-a nije opravdana.

2.1.3. *Ocjena*

Izmjene Zakona o političkim strankama

- (23) Izmjene Zakona o političkim strankama iz 2017. sadržavaju odredbe kojima se omogućuje široko diskrecijsko pravo u pogledu raspuštanja političkih stranaka i trajne zabrane djelovanja stranačkih vođa bez pravičnog sudskog postupka ⁽⁸⁾.
- (24) U skladu s člankom 38. Zakona o političkim strankama Ministarstvo unutarnjih poslova ima široku ovlast u donošenju odluka o političkim strankama i *de facto* djeluje kao njihov administrator. Na primjer, ono može odlučiti o zabrani djelovanja političkih stranaka i Vrhovnom sudu podnijeti prijedloge za njihovo raspuštanje. Budući da člankom 38. Zakona o političkim strankama nisu utvrđeni jasni i transparentni kriteriji za takve prijedloge, Ministarstvo unutarnjih poslova ima široko diskrecijsko pravo da predloži raspuštanje određene stranke.
- (25) Prema podacima Ureda visokog povjerenika Ujedinjenih naroda za ljudska prava („OHCHR“) u Kambodži, imenovanje Ministarstva unutarnjih poslova kao administratora političkih stranaka „u suprotnosti je s međunarodnim standardima kojima se od regulatornih tijela koja su neovisna od izvršne vlasti traži da osiguraju ravnopravne uvjete na političkoj razini.“ ⁽⁹⁾ Nadalje, kako je istaknula posebna izvjestiteljica UN-a, izmjenama Zakona o političkim strankama i posljedičnom preraspodjelom mjesta „milijunima Kambodžana oduzeto je pravo na političko sudjelovanje. CNRP-ove zastupnike koje su glasači izabrali u izbornim jedinicama u kojima je ta stranka pobijedila na izborima za Nacionalnu skupštinu 2013. i lokalnim izborima 2017. zamijenili su predstavnici drugih političkih stranaka, a to je pak utjecalo na izbor senatora. Riječ je o jasnom kršenju prava Kambodžana na sudjelovanje u vođenju političkih poslova, koje obuhvaća pravo da ih zastupaju izabrani predstavnici“ ⁽¹⁰⁾.
- (26) U siječnju 2019. Kambodža je izmijenila članak 45. Zakona o političkim strankama tako što je uvela mogućnost da osobe kojima je zabranjeno političko djelovanje od kralja zatraže, podnošenjem zahtjeva premijeru, da im se vrate politička prava. Međutim, tom se izmjenom osobama kojima je izrečena zabrana politička prava ne vraćaju u potpunosti jer one zapravo ne mogu nastaviti s političkim djelovanjem dok je CNRP raspušten kao cjelina. Osim toga, odluku kojom im se vraćaju politička prava donose njihovi politički protivnici, a ne neovisno tijelo. Zaključno, izmjenom članka 45. Zakona o političkim strankama ne rješava se pitanje smjene 5007 izabраних općinskiх vijećnika iz CNRP-a ⁽¹¹⁾.
- (27) S obzirom na navedeno Komisija smatra da Zakon o političkim strankama, kako je izmijenjen 2017., sadržava odredbe kojima se krše načela iz članka 25. ICCPR-a.

Raspuštanje CNRP-a i uhićenja Kema Sokhe

- (28) Kambodža tvrdi da je CNRP raspušten jer je njezin vođa Kem Sokha počinio kazneno djelo urote sa stranom silom. Međutim, Komisija napominje da je CNRP raspušten prije nego što je suđenje Kemu Sokhi uopće počelo. Napominje se da je posebna izvjestiteljica UN-a izrazila ozbiljnu zabrinutost zbog dokaza na temelju kojih je Vrhovni sud donio odluku o raspuštanju CNRP-a ⁽¹²⁾ i ozbiljnosti optužbe utemeljene na takvim dokazima ⁽¹³⁾.

⁽⁸⁾ Vidjeti *Zajedničko izvješće UN-ova tima za Kambodžu u kontekstu trećeg ciklusa univerzalnog periodičnog pregleda za Kambodžu*, točka 11.

⁽⁹⁾ OHCHR, *Analiza ljudskih prava u kontekstu izmijenjenog zakona o političkim strankama*, 28. ožujka 2017.

⁽¹⁰⁾ Vijeće za ljudska prava, Izvješće posebne izvjestiteljice o stanju ljudskih prava u Kambodži, A/HRC/39/73, točka 76. (2018.).

⁽¹¹⁾ A/HRC/42/60, točka 7.

⁽¹²⁾ A/HRC/39/73/Add.1, točka 20.

⁽¹³⁾ UA KHM 5/2017, 8. rujna 2017.

- (29) Prema mišljenju Radne skupine Ujedinjenih naroda za proizvoljna pritvaranja („UNWGAD”), oduzimanje slobode Kemu Sokhi bilo je politički motivirano ⁽¹⁴⁾ i posljedica je njegova ostvarivanja prava na slobodu mišljenja i izražavanja te prava na sudjelovanje u upravljanju vlastitom zemljom i vođenju javnih poslova. Stoga je to oduzimanje slobode u suprotnosti, među ostalim, s člancima 19. i 25. ICCPR-a ⁽¹⁵⁾. Isto tako, posebna izvjestiteljica UN-a izrazila je zabrinutost zbog toga što se politički motivirano uhićenje Kema Sokhe dogodilo uoči planiranih općih izbora 2018. ⁽¹⁶⁾
- (30) Raspuštanjem CNRP-a ograničeno je pravo sudjelovanja u vođenju javnih poslova za njezinih 118 članova, 55 članova CNRP-a u Nacionalnoj skupštini te 5007 izabranih lokalnih i općinskih vijećnika koji su smijenjeni s dužnosti. Kako je navela posebna izvjestiteljica UN-a, raspuštanjem CNRP-a i zabranom političkih aktivnosti njegovih članova dovela se u pitanje poštenost općih izbora održanih 29. srpnja 2018. ⁽¹⁷⁾
- (31) Nadzorna tijela UN-a jednoglasno su izrazila zabrinutost u vezi s tom situacijom, napominjući da se preraspodjelom CNRP-ovih mjesta na druge stranke, posebno na razini općina, Kambodžanima oduzelo pravo na političko sudjelovanje ⁽¹⁸⁾. U izvješću posebne izvjestiteljice UN-a iz 2018. zaključuje se i da smanjenje političkih prava u Kambodži, uključujući izmjene Ustava kojima se uvodi zakon o *lèse majesté* (uvreda veličanstva), čini ozbiljnu mjeru namijenjenu represiji neistomišljenika i ograničavanju temeljnih sloboda ⁽¹⁹⁾.
- (32) Od pokretanja postupka privremenog opoziva u veljači 2019. stanje političkih prava u Kambodži malo se promijenilo. Represija političkih prava i dalje dominira političkom situacijom Kambodže. CNRP je još uvijek zabranjen, njegovim pristašama i članovima i dalje su uskraćena politička prava, a CPP je učvrstio prevlast u državnim institucijama ⁽²⁰⁾. Položaji općinskih načelnika i općinskih vijećnika iz CNRP-a gotovo su u cijelosti preneseni na neizabrane članove CPP-a ⁽²¹⁾. Premda je 10. studenoga 2019. oporbenom vođi Kemu Sokhi ukinut sudski nadzor, njegov predmet nije zatvoren, pa je i dalje izložen kaznenom progonu. K tome, ne smije sudjelovati ni u kakvim političkim aktivnostima.

2.1.4. **Zaključci s obzirom na članak 25. ICCPR-a**

- (33) S obzirom na sva prethodna razmatranja, Komisija smatra da mjere koje je Kambodža poduzela od 2017., posebno izmjene Zakona o političkim strankama, raspuštanje CNRP-a i naknadna preraspodjela mjesta CNRP-a u Nacionalnoj skupštini i lokalnim vijećima, izrazito negativno utječu na demokraciju, političko sudjelovanje i pluralizam u Kambodži. Te mjere upućuju na politički motiviran program koji se sastoji od zakonodavnih, pravosudnih i administrativnih mjera usmjerenih na ograničavanje političkog sudjelovanja i izbornih prava, posebno uoči općih izbora održanih u srpnju 2018. Tim se mjerama Kambodžanima onemogućilo da u potpunosti ostvare politička prava, uključujući pravo da sudjeluju u vođenju javnih poslova, glasuju i budu birani na poštenim redovnim izborima te da imaju pristup javnim službama u svojoj zemlji u skladu s načelom opće jednakosti, kako je utvrđeno člankom 25. ICCPR-a.
- (34) Komisija zaključuje da priroda prekršenih prava, trajanje, opseg i učinak utvrđenih kršenja potvrđuju da je Kambodža u smislu članka 19. stavka 1. točke (a) Uredbe o OSP-u ozbiljno i sustavno kršila načela iz članka 25. ICCPR-a.

2.2. **Pravo na slobodu izražavanja (članak 19. ICCPR-a)**

- (35) U članku 19. ICCPR-a utvrđeno je sljedeće:

⁽¹⁴⁾ Vijeće Ujedinjenih naroda za ljudska prava, Mišljenja koja je Radna skupina za proizvoljna pritvaranja donijela na svojoj 81. sjednici održanoj 17.–26. travnja 2018., A/HRC/WGAD/2018/9, točka 57.

⁽¹⁵⁾ A/HRC/WGAD/2018/9, točke 47. i 61.

⁽¹⁶⁾ UA KHM 5/2017, 8. rujna 2018.

⁽¹⁷⁾ A/HRC/39/73/Add.1, 15. kolovoza 2018., točka 87.

⁽¹⁸⁾ Id., točke 23. i 87.

⁽¹⁹⁾ A/HRC/39/73, točka 89.

⁽²⁰⁾ Vidjeti i A/HRC/42/60, 27. kolovoza 2019., točka 71.

⁽²¹⁾ Id., točka 5.

- „1. Svatko ima pravo zadržati svoja uvjerenja bez miješanja sa strane.
2. Svatko ima pravo na slobodu izražavanja. To pravo obuhvaća slobodu traženja, primanja i širenja informacija i ideja svake vrste, usmeno, pismeno, tiskom ili umjetničkim oblikom, ili kojim drugim sredstvom prema svom osobnom izboru i bez obzira na granice.
3. Ostvarenje prava utvrđenih stavkom 2. ovoga članka nosi sa sobom posebne dužnosti i odgovornosti. Stoga se ono može podvrgnuti određenim ograničenjima, ali samo takvima koja su predviđena zakonom i koja su prijeko potrebna radi:
- (a) poštivanja prava ili ugleda drugih;
- (b) zaštite državne sigurnosti, javnog poretka (*ordre public*), zdravlja ili morala.”

- (36) U Općem komentaru br. 34 na ICCPR Odbor za ljudska prava (HRC) naveo je da smatra da su sloboda mišljenja i izražavanja međusobno usko povezana prava, da su ona ključna za svako društvo te da čine temelj demokratskog i slobodnog društva ⁽²²⁾. Ta prava podrazumijevaju i postojanje slobode tiska te mogućnost drugih medija da bez cenzure ili ograničenja komentiraju teme od javnog interesa i da obavještavaju javnost.

2.2.1. *Nalazi*

- (37) Kambodžanski zakoni sadržavaju niz odredaba kojima se krše obveze Kambodže na temelju članka 19. ICCPR-a, ponajprije zbog široko i nejasno sročene odredaba koje kambodžanskim vlastima daju široko diskrecijsko pravo u provedbi tih zakona i propisa i omogućuju im podizanje optužnica zbog prekršaja povezanih s ostvarivanjem slobode izražavanja. Ti zakoni obuhvaćaju: izmjene Ustava Kambodže uvedene 2018., odredbu o *lèse majesté* (uvreda veličanstva) u Kaznenom zakonu, Zakon o tisku, Izborni zakon, Zakon o telekomunikacijama, Zakon o udrugama i nevladinim organizacijama (LANGO), Zakon o političkim strankama, Zakon o sindikatima i Prakas br. 170 o kontroli objava na internetskim stranicama i društvenim medijima u Kraljevini Kambodži.
- (38) Osim toga, Komisija je svjesna položaja novinara suočenih s uhićenjima, pritvaranjima, optužbama i osudama, gašenja novina Cambodia Daily nakon porezne revizije, zatvaranja lokalnih podružnica radiopostaja Radio Free Asia i Voice of America te gašenja drugih radijskih frekvencija. Novinari su optuživani ili pritvarani bez očitih razloga, osim navodnog govora protiv kambodžanske vlade ili nepodobnog zagovaranja.
- (39) Na tu je situaciju sa zabrinutošću upozorilo i nekoliko međunarodnih nadzornih tijela. U Izjavi o završetku misije od 5. svibnja 2019. u pogledu stanja ljudskih prava u Kambodži posebna izvjestiteljica UN-a u pozvala je Kambodžu „da proširi granice slobode tiska i rada neovisnih novinara”. U izvješću radne skupine UN-a o univerzalnom periodičnom pregledu iz 2019. od Kambodže se zahtijeva da: odmah oslobodi sve osobe pritvorene zbog mirnog ostvarivanja prava na slobodu izražavanja i okupljanja; zaštititi novinare, borce za ljudska prava, članove političke oporbe i članove sindikata od uznemiravanja, proizvoljnog uhićenja i fizičkih napada; osigura slobodan prostor za građansko djelovanje, na internetu i izvan njega, gdje je omogućeno slobodno izražavanje bez straha od progona na temelju Kaznenog zakona i Zakona o telekomunikacijama ⁽²³⁾. Kambodža je 18. travnja 2019. prihvatila većinu tih preporuka.
- (40) Naglo povećanje pravnih radnji protiv bivših članova CNRP-a 2019. pokazuje da se zakoni ozbiljno i sustavno upotrebljavaju i zloupotrebljavaju za napadanje, zastrašivanje i uznemiravanje pojedinaca zbog ostvarivanja temeljnih prava, osobito prava na mišljenje bez uplitanja i prava na slobodu izražavanja. Kambodžanske građane drukčijeg mišljenja se utišava i oduzima im se pravo na slobodu izražavanja, i to sve češće na društvenim medijima i internetskim platformama. Suočavaju se s prijetnjama, zastrašivanjima ili kaznenim optužbama za svaki izraz neslaganja, među ostalim na temelju odredbe o *lèse majesté* (uvreda veličanstva), koja je u Kazneni zakon uvedena prije više od godine dana ⁽²⁴⁾.

⁽²²⁾ UN-ov Odbor za ljudska prava (HRC), *Opći komentar br. 34, članak 19., Sloboda mišljenja i izražavanja*, CCPR/C/GC/34, 11 (12. rujna 2011.).

⁽²³⁾ Vijeće UN-a za ljudska prava UN-a, *Izvješće radne skupine o univerzalnom periodičnom pregledu: Kambodža*, A/HRC/41/17, str. 11 i dalje, među ostalim, preporuke 110.12, 110.27, 110.29, 110.81, 110.83, 110.85, 110.87, 110.91, 110.93, 110.94, 110.96, 110.98 i 110.99 (5. travnja 2019.).

⁽²⁴⁾ Povezano s time vidjeti izjavu posebne izvjestiteljice UN-a od 8. studenoga 2019.

2.2.2. *Stajalište Kambodže*

- (41) Kambodža smatra da su prethodno opisane mjere protiv novinara i medija opravdane jer je riječ o primjeni domaćih zakona i propisa u području oporezivanja i dozvola za emitiranje. Naglašava velik broj medijskih organizacija koje su trenutačno registrirane i djeluju u Kambodži. Napominje i da je dopustila ponovni rad nekoliko radijskih postaja i radijskim kućama dala dopuštenja za ustupanje termina za emitiranje.
- (42) Osim toga, Kambodža se poziva na nedavne zakonodavne promjene, uključujući osnivanje povjerenstva za procjenu eventualnih izmjena Zakona o tisku i tekući rad na međuministarskoj razini na Nacrtu zakona o pristupu informacijama.

2.2.3. *Ocjena*

- (43) Primjena zakona u svrhu ograničavanja prava na slobodu izražavanja razlog je za ozbiljnu zabrinutost. Stručnjaci UN-a, među kojima i posebni izvjestitelj za promicanje i zaštitu prava na slobodu mišljenja i izražavanja, izrazili su 19. lipnja 2019. zabrinutost zbog primjene kaznenog prava protiv slobode govora na internetu i izvan njega te podsjetili Kambodžu da je pravo na slobodu izražavanja jedan od temelja demokratskog i pravednog društva te da ograničenja slobode izražavanja moraju biti neznatna i jasno definirana. Pravne radnje koje su kambodžanske vlasti poduzele protiv pojedinaca samo zato što su izrazili potporu političkim vođama nisu dopuštene prema članku 19. stavku 3. ICCPR-a te stoga čine neopravdana ograničenja. Stajalište Kambodže, posebno njezin opis stanja medija u zemlji, u oštroj je suprotnosti sa 143. mjestom koji ta zemlja zauzima na Svjetskom indeksu slobode medija. Dana 8. studenoga 2019., posebna izvjestiteljica UN-a o stanju ljudskih prava u Kambodži podsjetila je Kambodžu da uhićenja zbog ostvarivanja slobode mišljenja i izražavanja u obliku političkog govora i komentiranja javnih poslova nisu dopuštena.
- (44) U skladu s brojnim dostupnim izvješćima civilnog društva i međunarodnih tijela za ljudska prava Komisija zaključuje i da je Kambodža ograničila pravo na slobodu izražavanja primjenom zakona te sudskih i administrativnih mjera protiv novinara, tiska i drugih medija, nevladinih organizacija i pojedinaca, uključujući branitelje ljudskih prava. Kambodža nije poduzela mjere za rješavanje tih nedostataka niti je poduzela korake za učinkovitu provedbu preporuka iz univerzalnog periodičnog pregleda, koje se odnose na neovisnost medija i slobodu izražavanja novinara ⁽²⁵⁾, unatoč tome što ih je prihvatila.
- (45) Iako se Kambodža i u okviru univerzalnog periodičnog pregleda 2019. obvezala preispitati i/ili izmijeniti niz zakona te je od pokretanja postupka privremenog opoziva poduzela brojne administrativne korake za takvo preispitivanje i/ili izmjene, dosad nije ostvaren konkretan napredak u usklađivanju zakonodavstva Kambodže s njezinim međunarodnim obvezama u području ljudskih prava, posebno s člankom 19. ICCPR-a.
- (46) Komisija podsjeća na to da, iako se na pravo slobode izražavanja mogu primjenjivati određena ograničenja, takva ograničenja moraju ispunjavati uvjete iz članka 19. stavka 3. ICCPR-a, uključujući uvjet da svako ograničenje bude razmjerno i nužno u demokratskom društvu. Međutim, Komisija smatra da Kambodža nije u dovoljnoj mjeri dokazala da ograničenja prava na slobodu izražavanja utvrđena u njezinu pravnom okviru i provedba tog pravnog okvira ispunjavaju uvjete iz članka 19. ICCPR-a.

2.2.4. *Zaključci s obzirom na članak 19. ICCPR-a*

- (47) Uzimajući u obzir prirodu prekršenih prava te trajanje, opseg i učinak kršenja, Komisija smatra da je, u smislu članka 19. stavka 1. točke (a) Uredbe o OSP-u, to što je Kambodža ograničila pravo na slobodu izražavanja primjenom zakona te sudskih i administrativnih mjera i to što nije poduzela potrebne korake za osiguranje slobodnog prostora za građansko djelovanje ozbiljno i sustavno kršenje načela utvrđenih u članku 19. ICCPR-a.

⁽²⁵⁾ A/HRC/41/17/Add. 1.

2.3. Pravo na slobodu udruživanja i mirnog okupljanja (članci 21. i 22. ICCPR-a)

- (48) Člankom 21. ICCPR-a utvrđuje se da se pravo na mirno okupljanje mora priznati. Nikakva ograničenja ne smiju se postaviti ostvarenju tog prava, osim onih koja su u skladu sa zakonom i koja su u demokratskom društvu nužna radi interesa državne ili javne sigurnosti, javnog poretka (*ordre public*), zaštite javnog zdravlja ili morala ili zaštite prava i sloboda drugih.
- (49) U članku 22. ICCPR-a utvrđeno je sljedeće:
- „1. Svatko ima pravo na slobodu udruživanja s drugima, uključujući pravo na osnivanje sindikata i na pristupanje sindikatima radi zaštite svojih interesa.
  2. Nikakva ograničenja ne mogu se postaviti ostvarenju tog prava, osim onih koja su propisana zakonom i koja su u demokratskom društvu nužna radi interesa državne ili javne sigurnosti, javnog poretka (*ordre public*), zaštite javnog zdravlja ili morala ili zaštite prava i sloboda drugih. Ovaj članak ne zabranjuje nametanje zakonskih ograničenja u ostvarivanju tog prava pripadnicima oružanih snaga i policije.
  3. Ništa u ovom članku ne daje pravo državama strankama Konvencije Međunarodne organizacije rada iz 1948. o slobodi sindikalnog udruživanja i zaštiti prava na udruživanje, da poduzmu zakonske mjere ili da primijene zakon na način kojim bi se ugrozila jamstva predviđena tom konvencijom.”

2.3.1. Nalazi

- (50) U Kambodži je na snazi Zakon o nevladinim organizacijama („LANGO”), kojim se uvedena brojna ograničenja za registraciju udruga i njihovih aktivnosti te opsežne obveze izvješćivanja. Točnije, u članku 8. LANGO-a navode se općeniti razlozi za ograničavanje registracije organizacija civilnog društva. Člankom 9. LANGO-a utvrđuje se da se te organizacije moraju registrirati kako bi mogle obavljati bilo kakvu aktivnost. Člankom 25. LANGO-a u vezi s njegovim člankom 30. uvode se zahtjevi za izvješćivanje, od kojih su neki nejasni, kojima se organizacijama civilnog društva nameću veća ograničenja nego što je dopušteno na temelju članka 22. stavka 2. ICCPR-a. Nadalje, zahtjev neutralnosti ⁽²⁶⁾ iz članka 24. LANGO-a nije definiran i njegova primjena nije jasna. Konačno, LANGO-om je utvrđeno da se rad organizacije civilnog društva može obustaviti ili da se organizacija može ukloniti iz registra ako ona ne poštuje svoj statut čak i ako to nepoštivanje nije kažnjivo prema kambodžanskim zakonima.
- (51) Osim što je LANGO-om uspostavila neprecizan i nedostatan jasan pravni okvir, Kambodža je poduzela niz mjera kojima se želi ograničiti ostvarivanje slobode udruživanja. Konkretno, uhićenje i pritvaranje ključnih aktivista civilnog društva i aktivista u području prava na zemljište i zaštite okoliša, unatoč uvjetnim kaznama ili kraljevskom pomilovanju, doveli su do smanjenja prostora za djelovanje civilnog društva ⁽²⁷⁾. Premda je u studenome 2018. obveza najave događanja u organizaciji civilnog društva tri dana unaprijed stavljena izvan snage, Komisija je, među ostalim i tijekom misije u Kambodži u lipnju 2019., od organizacija civilnog društva doznala da ih lokalna policija, vojska i pravosuđe i dalje nametljivo prate i uznemiravaju. Određene organizacije civilnog društva dojavile su da država prati obitelji njihovih članova.
- (52) Tu situaciju potvrđuju zaključci i preporuke iz izvješća iz srpnja 2019. o ulozi i postignućima OHCHR-a u Kambodži ⁽²⁸⁾, u kojem OHCHR potvrđuje informacije o pomnom policijskom praćenju aktivnosti organizacija civilnog društva te Kambodžu poziva da proširi prostor za djelovanje organizacija civilnog društva. Zabrinutost se odražava i u izvješću o univerzalnom periodičnom pregledu iz 2019. Kambodža je prihvatila preporuke iz univerzalnog periodičnog pregleda, kojima se tu zemlju potiče da obustavi sve vrste uznemiravanja, zastrašivanja, upotrebe sile i proizvoljnog uplitanja u pravo na slobodu udruživanja i mirnog okupljanja ⁽²⁹⁾.

⁽²⁶⁾ Člankom 24. LANGO-a utvrđeno je da organizacije civilnog društva moraju zadržati neutralnost prema političkim strankama u Kraljevini Kambodži.

⁽²⁷⁾ A/HRC/39/73/Add.1, str. 9.

⁽²⁸⁾ OHCHR (31. srpnja 2019.) – Godišnje izvješće OHCHR-a o radu u Kambodži.

⁽²⁹⁾ Vijeće UN-a za ljudska prava, *Izvješće radne skupine o univerzalnom periodičnom pregledu: Kambodža*, A/HRC/41/17, dodane pokrate. U univerzalnom periodičnom pregledu konkretno se preporučuje sljedeće: da se izmijeni LANGO kako bi ga se uskladilo s obvezama država na temelju ICCPR-a te kako bi se uspostavilo sigurno i poticajno okruženje za civilno društvo i sindikate. (između ostalog: preporuke 110.12., 110.25. i 110.102.); da se zaštite nevladine organizacije i osigura da se administrativne odredbe LANGO-a ne koriste u svrhu gašenja i obustave rada nevladinih organizacija ili bilo kojeg drugog negativnog djelovanja na te organizacije (preporuka 110.28.); da se poduzmu sve mjere u cilju zaštite i potpore novinara, branitelja ljudskih prava, sindikalista, aktivista u području prava na zemljište i zaštite okoliša te drugih djelatnika civilnog društva (preporuka 110.85.); da se poduzmu potrebne mjere kako se pravo na slobodu okupljanja i udruživanja ne bi narušavalo proizvoljnim ograničenjima i/ili prekomjernom upotrebom sile (preporuka 110.107.).

2.3.2. *Stajalište Kambodže*

- (53) Kambodža opravdava svoje postupanje tvrdnjom da lokalne vlasti trebaju osigurati sigurnost i javni poredak te da se dotične organizacije civilnog društva bavile djelatnostima za koje nisu registrirane ili svojim izjavama kršile zakon.
- (54) Potvrđuje svoju predanost reviziji LANGO-a i tvrdi da su savjetovanja s organizacijama civilnog društva u tijeku te da je u svakoj demokratskoj zemlji za takav proces potrebno vremena.
- (55) Dodaje da u pripremi Nacrta zakona o pristupu informacijama u potpunosti surađuje s organizacijama UN-a, kao što su OHCHR i ured Unesco-a u Phnom Penhu. Osim toga, Kambodža je za organizacije civilnog društva produljila rokove za prijavu poreza i porezne obveze.

2.3.3. *Ocjena*

- (56) Zabrinutost u pogledu LANGO-a i njegovih posljedica na mogućnost organizacija civilnog društva i pojedinaca da brane ljudska prava te promiču transparentnost i odgovornost OHCHR je izrazio već 2015., a glasnogovornik OHCHR-a u kolovozu 2017. Na nedostatke LANGO-a upozorili su Komisija i Europska služba za vanjsko djelovanje (ESVD), među ostalim tijekom promatračke misije iz 2018., međunarodna zajednica, npr. u okviru univerzalnog periodičnog pregleda iz 2019., te glavni tajnik UN-a i posebna izvjestiteljica UN-a.
- (57) Premda je Kambodža poduzela određene pozitivne korake, kao što su pokretanje postupka revizije LANGO-a, vođenje dijaloga s organizacijama civilnog društva i stavljanje izvan snage zahtjeva da se događanje u organizaciji civilnog društva najavi tri dana unaprijed, Komisija na temelju svojih nalaza smatra da oni nisu dostatni kako bi se otklonili postojeći nedostaci. Naime, pravni okvir Kambodže nije se promijenio, a politike i izjave o promicanju i zaštiti prostora za djelovanje civilnog društva nisu konkretno provedene. K tome, informacije o praćenju, nadzoru, uznemiravanju, uhićenjima i pritvaranjima predstavnika i aktivista civilnog društva i dalje pristižu ⁽³⁰⁾.
- (58) Kambodža je 3. prosinca 2018. objavila izjavu u kojoj se obvezuje da će promicati istinsko partnerstvo s organizacijama civilnog društva. No ipak u srpnju 2019. glavni tajnik UN-a ponovno je pozvao Kambodžu da snažnije zajamči neometan rad organizacija civilnog društva boljim definiranjem i širenjem prostora za njihovo djelovanje. Glavni tajnik UN-a naglasio je i važnost revizije LANGO-a u tom pogledu ⁽³¹⁾.
- (59) Na temelju međunarodnog prava o ljudskim pravima i sudske prakse Odbora za ljudska prava (HRC), Komisija smatra da se člankom 8. i člankom 25. zajedno s člankom 30. LANGO-a krši članak 22. stavak 2. ICCPR-a. Odredbe članka 22. stavka 2. ICCPR-a krše se i člancima 9., 20. i 24. LANGO-a zbog njihove primjene koja je izvor ozbiljne zabrinutosti ⁽³²⁾.
- (60) Točnije, Komisija smatra da razlozi za ograničavanje registracije udruga na temelju članka 8. LANGO-a nadilaze ono što je dopušteno na temelju članka 22. stavka 2. ICCPR-a. Komisija smatra i da se člankom 25. LANGO-a u vezi s njegovim člankom 30. utvrđuju zahtjevi u pogledu izvješćivanja za organizacije civilnog društva koji nadilaze one dopuštene na temelju članka 22. stavka 2. ICCPR-a. Osim toga neprecizna formulacija i nejasna primjena zahtjeva neutralnosti iz članka 24. LANGO-a nisu u skladu sa zahtjevima iz članka 22. stavka 2. ICCPR-a.

⁽³⁰⁾ Vidjeti u tom pogledu izjavu posebne izvjestiteljice UN-a od 8. studenoga 2019., u kojoj vladu poziva da poštuje prava na slobodu mišljenja, izražavanja i okupljanja. Vidjeti i zajedničko pismo civilnog društva od 8. prosinca 2019. upućeno premijeru Kambodže, u kojem se izražava zabrinutost zbog represije, koja dovodi do uštkavanja neovisnih i kritičkih mišljenja, i zbog sadašnje situacije zagovornika radnih prava, čelnika sindikata i aktivista civilnog društva.

⁽³¹⁾ A/HRC/42/31 od 31. srpnja 2019.

⁽³²⁾ Analiza LANGO-a s obzirom na standarde ljudskih prava dostupna je od 2015. na internetskim stranicama Ureda visokog povjerenika UN-a za ljudska prava u Kambodži. Vidjeti, na primjer, zaključke OHCHR-a na stranicama 17. i 18. u kojima se navodi da se člankom 24. krši sloboda izražavanja i druga ljudska prava te da se člankom 25. u vezi s člankom 30. pravo na slobodu udruživanja ograničava više nego što je dopušteno na temelju članka 22. stavka 2. ICCPR-a.

2.3.4. **Zaključci s obzirom na članke 21. i 22. ICCPR-a**

- (61) Uzimajući u obzir prirodu prekršenih prava te trajanje, opseg i učinak kršenja, Komisija smatra da je, u smislu članka 19. stavka 1. točke (a) Uredbe o OSP-u, to što je Kambodža ograničila pravo na slobodu udruživanja i mirnog okupljanja primjenom zakona te sudskih i administrativnih mjera i to što nije poduzela učinkovite korake za osiguranje slobodnog prostora za građansko djelovanje ozbiljno i sustavno kršenje načela utvrđenih u člancima 21. i 22. ICCPR-a.
- (62) Komisija podsjeća na to da, iako se na pravo slobode udruživanja i mirnog okupljanja mogu primjenjivati određena ograničenja, takva ograničenja moraju ispunjavati uvjete iz članka 22. stavka 2. ICCPR-a, uključujući uvjet da svako ograničenje bude razmjerno i nužno u demokratskom društvu. Međutim, Komisija smatra da Kambodža nije u dovoljnoj mjeri dokazala da ograničenja prava na slobodu udruživanja i mirnog okupljanja koja su utvrđena u njezinom zakonodavstvu ili nametnuta ispunjavaju uvjete iz članka 22. ICCPR-a ⁽³³⁾.

3. OSTALA PITANJA U OKVIRU KONVENCIJA ILO-A BR. 87 I 98 I ICESCR-A

3.1. **Radna prava – sloboda udruživanja, pravo na organiziranje i kolektivno pregovaranje (članci 2., 3., 4. i 7. Konvencije ILO-a br. 87; članci 1. i 3. Konvencije ILO-a br. 98; članci 19., 21. i 22. ICCPR-a; članci 7. i 8. ICESCR-a)**

- (63) Komisija prima na znanje informacije koje je Kambodža dostavila i ažurirala, a koje se odnose na pitanja radnih prava iz Obavijesti o pokretanju postupka.
- (64) Komisija napominje da mjere koje je Kambodža poduzela od pokretanja postupka privremenog opoziva u veljači 2019. pokazuju da je postignuto određeno poboljšanje u pogledu radnih prava. Međutim, i dalje su prisutni ozbiljni nedostaci i kršenja u pogledu dvaju pitanja, a to su, prema preporuci ILO-a, zaključivanje građanskih i kaznenih postupaka protiv čelnika sindikata te istrage ubojstava čelnika sindikata.
- (65) Komisija smatra da bi, bez obzira na znatan napredak u rješavanju brojnih kaznenih, građanskih i neriješenih radnih sporova koji se odnose na čelnike sindikata, aktiviste i radnike, sve preostale otvorene predmete trebalo bez odlaganja riješiti. Iako je pohvalno da su mnogi predmeti riješeni, i dalje stoji da je do proizvoljnih uhićenja došlo, bez obzira na to što su kratko trajala.
- (66) Komisija primjećuje nedostatak konkretnih rezultata u istragama ubojstava čelnika sindikata počinjenih 2004. i 2007. Unatoč predanosti Kambodže da počinitelje što prije privede pravdi te organiziranju *ad hoc* tripartitnog sastanka koji je u siječnju 2019. sazvala Nacionalna komisija za preispitivanje primjene međunarodnih konvencija o radu koje je Kambodža ratificirala i međuministarskog sastanka u veljači 2019., te su istrage još otvorene.
- (67) Komisija smatra da se nerješavanjem građanskih i kaznenih postupaka protiv čelnika sindikata i nezaključivanjem neovisnih istraga ubojstava čelnika sindikata ozbiljno krše načela prava na slobodu udruživanja koja su sadržana u temeljnim konvencijama ILO-a br. 87 i 98 te člancima 19., 21. i 22. ICCPR-a.
- (68) Komisija smatra i da je potrebno bez odgode pokrenuti novi krug pregovora sa socijalnim partnerima kako bi se nastavila revizija Zakona o sindikatima. U reviziji bi se u cilju postizanja potpune usklađenosti s konvencijama ILO-a br. 87 i 98. prednost trebala dati proširenju područja primjene Zakona o sindikatima na sve radnike i javne službenike, dodatnim odredbama za olakšavanje registracije sindikata i udruga poslodavaca te zaštiti od svih oblika diskriminacije sindikata.

⁽³³⁾ Id.

3.2. *Nediskriminacija, zemljišna i stambena prava (članak 2. stavak 2. i članak 11. stavak 1. ICESCR-a)*

- (69) Komisija prima na znanje informacije koje je Kambodža dostavila i ažurirala, a koje se odnose na pitanje vlasništva nad zemljištem, uključujući priznavanje položaja autohtonih naroda u zemlji. Komisija napominje da je od pokretanja postupka privremenog opoziva Kambodža ostvarila konkretan napredak u rješavanju zemljišnih sporova koji se odnose na koncesije za gospodarsku upotrebu zemljišta u proizvodnji šećera. Međutim, i dalje postoje nedostaci u pogledu uknjižbe zemljišta, odredbi o vlasništvu nad zemljištem i rješavanja pitanja koja se odnose na prava autohtonih zajednica te nije provedena odgovarajuća i nepristrana revizija. Potreban je dodatni rad na stvaranju odgovarajućeg pravnog okvira za uspostavu transparentnih i uključivih mehanizama rješavanja zemljišnih sporova.

4. ZAKLJUČCI

- (70) Na temelju članka 19. stavka 1. točke (a) Uredbe o OSP-u carinske povlastice u okviru povlaštenih dogovora iz članka 1. stavka 2. te uredbe mogu biti privremeno opozvane zbog ozbiljnog i sustavnog kršenja načela utvrđenih u konvencijama UN-a/ILO-a o temeljnim ljudskim i radnim pravima.
- (71) S obzirom na činjenice i razmatranja iz odjeljaka 2.1., 2.2. i 2.3., prirodu prekršenih prava te trajanje, opseg i učinak djelovanja i propusta Kambodže, Komisija smatra da je Kambodža ozbiljno i sustavno kršila načela iz članka 19., 21., 22. i 25. ICCPR-a.
- (72) Stoga Komisija, nakon što je razmotrila primjedbe i stajališta Kambodže, smatra da bi povlašteni dogovor odobren Kambodži trebalo privremeno opozvati sve dok se ne odluči da razlozi koji opravdavaju opoziv više ne postoje.
- (73) Pri procjeni koje bi proizvode trebalo obuhvatiti tim opozivom, Komisija uzima u obzir potrebe gospodarskog razvoja Kambodže i ciljeve Uredbe o OSP-u, uključujući potrebu Kambodže da diversificira svoju izvoznu osnovu. Nadalje, Komisija uzima u obzir socioekonomski učinak opoziva, uključujući učinak na radnike i industriju.
- (74) Komisija uzima u obzir i napredak koji je Kambodža ostvarila od pokretanja postupka privremenog opoziva. Naposljetku, Komisija uvažava pozitivnu suradnju s Kambodžom tijekom cijelog postupka.
- (75) Komisija stoga zaključuje da bi carinske povlastice u okviru Uredbe o OSP-u trebalo opozvati u odnosu na određene proizvode podrijetlom iz Kambodže. Ti proizvodi obuhvaćeni su sljedećim oznakama Harmoniziranog sustava („HS“): 1212 93, 4201 00, 4202, 4203, 4205 00, 4206 00, 6103 41, 6103 43, 6103 49, 6105, 6107, 6109, 6115 10, 6115 21, 6115 22, 6115 29, 6115 95, 6115 96, 6115 99, 6203 41, 6203 43, 6203 49, 6205, 6207, 6211 32, 6211 33, 6211 39, 6211 42, 6211 43, 6211 49, 6212, 6403 19, 6403 20, 6403 40, 6403 51, 6403 59, 6403 91, 6403 99, 6405 i 6406.
- (76) Komisija će nastaviti nadzirati situaciju u Kambodži, među ostalim u pogledu građanskih i političkih prava, radnih prava te zemljišnih i stambenih prava. Komisija može izmijeniti opoziv carinskih povlastica. Ako Kambodža u potpunosti riješi pitanja navedena u ovoj Delegiranoj uredbi, Komisija može ponovno uvesti carinske povlastice u skladu s člankom 20. Uredbe o OSP-u,

DONIJELA JE OVU UREDBU:

Članak 1.

Uredba (EU) br. 978/2012 mijenja se kako slijedi:

- u Prilogu II. pod naslovom „Zemlje korisnice općeg dogovora iz članka 1. stavka 2. točke (a) koje su privremeno opozvane iz dogovora u odnosu na sve ili određene proizvode s podrijetlom u tim zemljama” tekst i tablica zamjenjuju se sljedećim:

„Stupac A: abecedni kod, u skladu s nomenklaturom zemalja i državnih područja za vanjskotrgovinsku statistiku Unije

Stupac B: naziv

Stupac C: oznake HS za proizvode u pogledu kojih su carinske povlastice iz članka 1. stavka 2. točke (a) privremeno opozvane

A	B	C
KH	Kambodža	4201 00, 4202, 4203, 4205 00, 4206 00, 6103 41, 6103 43, 6103 49, 6105, 6107, 6109, 6115 10, 6115 21, 6115 22, 6115 29, 6115 95, 6115 96, 6115 99, 6203 41, 6203 43, 6203 49, 6205, 6207, 6211 32, 6211 33, 6211 39, 6211 42, 6211 43, 6211 49, 6212, 6403 19, 6403 20, 6403 40, 6403 51, 6403 59, 6403 91, 6403 99, 6405, 6406"

(2) u Prilogu IV. nakon prve tablice pod naslovom „Zemlje korisnice posebnog dogovora za najnerazvijenije zemlje iz članka 1. stavka 2. točke (c)“ tekst i tablica zamjenjuju se sljedećim:

„Zemlje korisnice posebnog dogovora za najnerazvijenije zemlje iz članka 1. stavka 2. točke (c) koje su privremeno opozvane iz dogovora u odnosu na sve ili određene proizvode s podrijetlom u tim zemljama

Stupac A: abecedni kod, u skladu s nomenklaturom zemalja i državnih područja za vanjskotrgovinsku statistiku Unije

Stupac B: naziv

Stupac C: oznake HS za proizvode u pogledu kojih su carinske povlastice iz članka 1. stavka 2. točke (c) privremeno opozvane:

A	B	C
KH	Kambodža	1212 93, 4201 00, 4202, 4203, 4205 00, 4206 00, 6103 41, 6103 43, 6103 49, 6105, 6107, 6109, 6115 10, 6115 21, 6115 22, 6115 29, 6115 95, 6115 96, 6115 99, 6203 41, 6203 43, 6203 49, 6205, 6207, 6211 32, 6211 33, 6211 39, 6211 42, 6211 43, 6211 49, 6212, 6403 19, 6403 20, 6403 40, 6403 51, 6403 59, 6403 91, 6403 99, 6405, 6406"

Članak 2.

Privremeni opoziv iz članka 1. točaka 1. i 2. ne primjenjuje se na uvoz proizvoda koji su već na putu prema Uniji na dan 12. kolovoza 2020., pod uvjetom da se odredište tih proizvoda ne može promijeniti. U tom će slučaju biti potreban valjani popratni dokument u obliku teretnice.

Članak 3.

Ova Uredba stupa na snagu trećeg dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

Primjenjuje se od 12. kolovoza 2020.

Ova je Uredba u cijelosti obvezujuća i izravno se primjenjuje u svim državama članicama.

Sastavljeno u Bruxellesu 12. veljače 2020.

Za Komisiju
Predsjednica
Ursula VON DER LEYEN